

ideeën voor een plek

Advies Natuurwaarden hotel Carpe Diem
te Zeddam

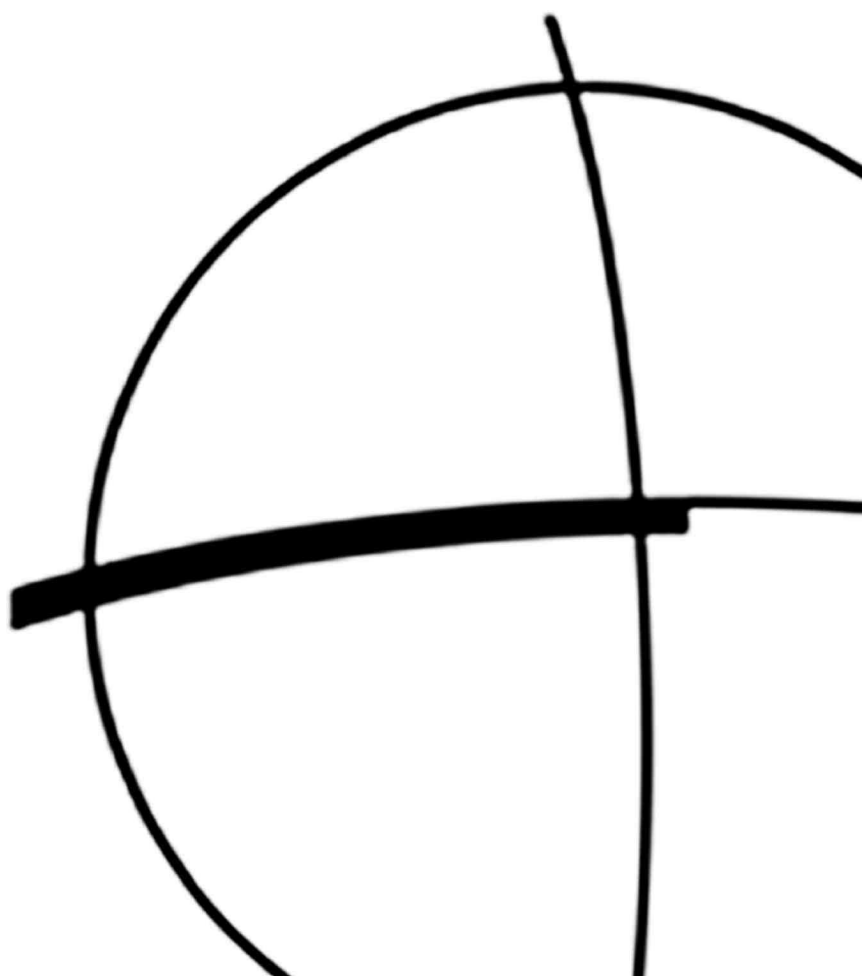
Advies Natuurwaarden hotel Carpe Diem
te Zeddam

Inhoud:

Rapport en bijlagen

28 augustus 2008

Projectnummer 151.13.50.00.00

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
1.1	Aanleiding onderzoek	5
1.2	Soortenbescherming	5
1.3	Gebiedsbescherming	5
2	Inleiding	7
2.1	Planbeschrijving	7
2.2	Soortenbescherming	7
2.3	Gebiedsbescherming	9
3	Beschrijving van het plangebied	11
4	Natuurwaarden	15
4.1	Beschermde gebieden	15
4.2	Soortenonderzoek	15
4.2.1	Vaatplanten	17
4.2.2	Zoogdieren - vleermuizen	18
4.2.3	Zoogdieren - overige	19
4.2.4	Vogels	20
4.2.5	Amfibieën	21
4.2.6	Reptielen	22
4.2.7	Vissen	23
4.2.8	Dagvlinders	23
4.2.9	Libellen	24
4.2.10	Overige ongewervelde soorten	24
5	Conclusie	27
5.1	Gebiedsbescherming	27
5.2	Soortenbescherming	27
6	Bronnen	31
6.1	Veldbezoek	31
6.2	Media	31
6.3	Literatuur	31
	Bijlagen	

Samenvatting

Aanleiding onderzoek ^{1.1}

Er bestaan plannen om aan de Oude Doetinchemseweg te Zeddam, gelegen in de gemeente Montferland, 22 woningen te realiseren. Hiertoe zullen hotel Carpe Diem en het naastliggende woonhuis (nummer 20) worden afgebroken.

In het kader van de Flora- en faunawet is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Tevens is gekeken naar de effecten op beschermde gebieden in de omgeving.

Soortenbescherming ^{1.2}

Soortengroep	Verbodsovertreding van beschermde soorten in het plangebied	Vervolgstep
Flora	-	-
Vleermuizen	Mogelijk enkele gebouwbewonende soorten	Nader onderzoek
Overige zoogdieren	Gewone bosspitsmuis, tweekleurige bosspitsmuis, rosse woelmuis, dwergspitsmuis, konijn, egel, bunzing en wezel Steenmarter	Geen, vrijstelling Geen, bij werken onder voorwaarden (zie paragraaf 4.2.3). Anders nader onderzoek
Vogels	Enkele algemene broedvogelsoorten	Geen, bij werken buiten broedseizoen
Amfibieën	Bruine kikker, bastaard kikker, gewone pad en kleine watersalamander	Geen, vrijstelling
Reptielen	-	-
Vissen	-	-
Dagvlinders	-	-
Libellen	-	-
Overige soorten	-	-

Gebiedsbescherming ^{1.3}

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur liggen op een voldoende afstand van het plangebied, zodat gezien de aard van de ingrepen geen negatieve

effecten zijn te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig.

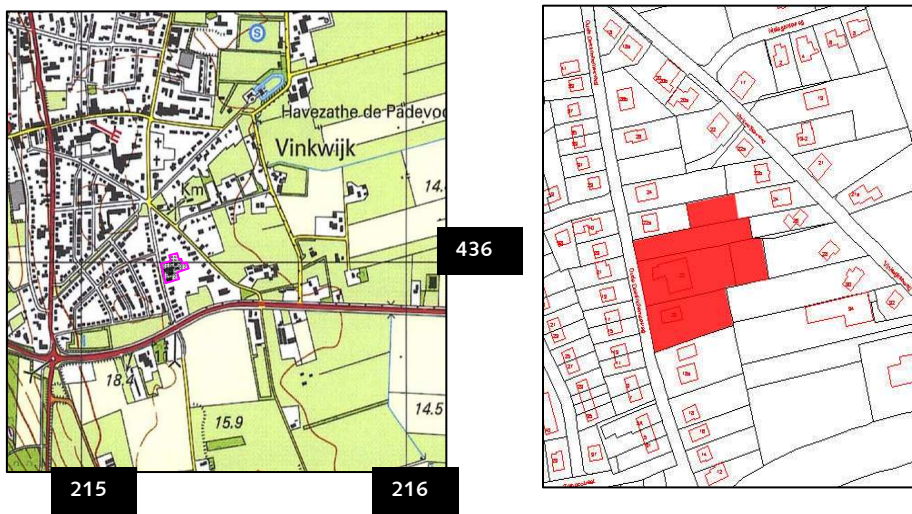
Deze conclusie moet bij de besluitvorming in het kader van de planologische procedure, voor wat betreft de Natura 2000-gebieden, worden betrokken. De activiteit is op dit punt niet in strijd met het Streekplan Gelderland 2005.

Inleiding

2

Planbeschrijving ^{2.1}

Ten behoeve van de procedure ex artikel 19 (lid 2) WRO ten behoeve van het wijzigen van een hotel en een woning in 16 woningen aan de Oude Doetinchemseweg te Zeddum, in de gemeente Montferland is het noodzakelijk een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet uit te voeren naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Figuur 1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Figuur 1. Plangebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen) met daarnaast een vergroting van het gebied (rood omlijnd) op de kadastrale kaart.

Soortenbescherming ^{2.2}

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

SOORTENBESCHERMING

Beschermd zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel. Deze soorten zijn vermeld op lijsten die zijn gebaseerd op het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

BESCHERMINGSREGIMES

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen (zie ook bijlage 8).

1. Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.
2. Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruimtelijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd.
3. Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrictlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3').
Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend.

HABITAT

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

Deze aspecten worden in de nieuwe interne handleiding van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingverlening.

In dit rapport wordt tevens aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn zeldzaam of erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af (zie bijlage 7). De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004). Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden echter niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen duidelijke juridische status.

RODE LIJST

G e b i e d s b e s c h e r m i n g ^{2.3}

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) moet op grond van artikel 9 van het Besluit op de ruimtelijke ordening ook aandacht worden besteed aan beschermde natuurgebieden uit deze regelgeving. Dit is uitgewerkt in het Natura 2000-beleid. Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten precies moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan. In het kader van de Vogelrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangewezen ter bescherming van vogelsoorten vermeld in bijlage I van deze richtlijn, van trekvogels op de Nederlandse Rode lijst en van hun habitatten. Deze aanwijzing is in Nederland nagenoeg voltooid. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangemeld bij de Europese Commissie ter bescherming van leefgebieden vermeld in bijlage I en van planten- en diersoorten vermeld in bijlage II van deze richtlijn. Alle gebieden die zich kwalificeren voor aanmelding zijn op grond van de genoemde richtlijnen beschermd alsof ze al zijn aangewezen.

Onder de oude Natuurbeschermingswet 1967 vielen twee typen gebieden: nationale en beschermde natuurmonumenten en gebieden die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft aangewezen ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen. Per 1 oktober 2005 vallen de Natura 2000-gebieden samen met de twee hiervoor staande typen gebieden onder de Natuurbeschermingswet 1998. Daar waar de beschermde natuurmonumenten samenvallen met een Natura 2000-gebied, verliest het gebied zijn status als natuurmonument. Voor ingrepen in of in de omgeving van een dergelijk gebied moet door middel van een vooroverleg tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer worden ingeschat of de ingreep negatieve effecten kan hebben. Als dit het

NATUURBESCHERMINGSWET

geval is, wordt via een voortoets onderzocht of de ingreep significant negatieve effecten kan hebben. Wanneer geen wetenschappelijke zekerheid is dat er geen significant negatieve effecten zijn, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Daarvoor moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een Natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. Dit is bijna altijd het college van Gedeputeerde Staten van de provincie. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.

De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermde gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheersplannen. In het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad. Deze zijn echter ten tijde van het schrijven van dit rapport niet of alleen in concept klaar en nog niet van kracht (concept Natura 2000-doelendocument en eerste tranche aanwijzing 111 van de 161 gebieden). Naar verwachting zullen de aanwijzingsbesluiten vóór oktober 2008 definitief worden. Voorlopig wordt daarom getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten.

De Ecologische Hoofdstructuur uit de Nota Ruimte (Regeringsbeslissing 2006) en het Streekplan Gelderland 2005 geniet een vergelijkbare bescherming. Ingrepen bij deze gebieden worden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst bij een ruimtelijke procedure. De Ecologische Hoofdstructuur mag niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

B e s c h r i j v i n g v a n h e t p l a n g e b i e d

3

De Historische Atlas Oost-Nederland geeft aan dat het plangebied rond 1855 bestond uit bouwland. Na 1855 zijn de woningen langs dit deel van de Oude Doetinchemseweg gerealiseerd.

HISTORIE

Het plangebied bestaat uit de percelen aan de Oude Doetinchemseweg 20 en 22 en een deel van de Vinkwijkseweg 24. Op het perceel Oude Doetinchemseweg 22 staat momenteel Hotel Carpe Diem. Ten zuiden hiervan staat op perceel nummer 20 een woning. Deze zijn van elkaar gescheiden door een heg van coniferen. Het plangebied grenst aan de oostzijde aan de achtertuinen van woningen aan de Vinkwijkseweg. Aan de noord- en zuidzijde liggen de tuinen van naastgelegen woningen en aan de westzijde grenst het plangebied aan de Oude Doetinchemseweg.

HUIDIGE SITUATIE

Hotel Carpe Diem

Naast het hotel staan een woning en een schuurtje. De zuid- en westzijde zijn verhard, aan de noordzijde ligt een grasveld met een vijver en enkele bomen en struiken. Hierachter loopt een straat naar een aan de westzijde gelegen parkeerplaats. Naast deze parkeerplaats bevindt zich een paardenwei en een naaldbosje. In het stukje bos staat een oud schuurtje en er ligt hout- en tuinafval. Tussen de straat en het hotel ligt een tuin met tuinperken, een grasveldje en een vijver bestaande uit een verharde bak met houten randen. Verspreid over het terrein van het hotel zijn bomen en struiken aangeplant.

Woning Oude Doetinchemseweg 20

Aan de noordzijde van de woning loopt een breed verhard pad naar de achtertuin (oostzijde). Deze is deels verhard (tegels), maar voor het grootste deel bestaat de tuin uit een gazon. Ook bevindt zich hier een schuur. De voortuin is beplant met tuinplanten en struiken. Aan de zijkant van het huis, aan de zuidzijde, zijn enkele sparren aangeplant.

Vinkwijkseweg 24

Het perceel ligt ten noorden van de parkeerplaats van Hotel Carpe Diem en is hiervan gescheiden door middel van een haag. Het is ingericht als tuin met gazon en enkele vrijstaande bomen.

Voorzijde Hotel Carpe Diem

Parkeerplaats en paardenwei achter hotel

Voorzijde woning Oude Doetinchemseweg 20

Achterzijde (oostkant) van woning

BODEM EN WATER

De bodemsamenstelling en de grondwaterstand zijn voor veel planten- en diersoorten een bepalende factor voor het voorkomen in een gebied. Het plangebied ligt in de bebouwde kom en is niet gekarteerd op de bodemkaart. De bodem van het nabijgelegen buitengebied bestaat uit Enkeerdgronden die zijn opgebouwd uit grof zand. De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt hier dieper dan 80 cm beneden het maaiveld. De gemiddeld laagste grondwaterstand ligt meer dan 120 cm beneden het maaiveld. Gezien de ligging te midden van bebouwing met een sterk gereguleerd waterregiem komen eventuele infiltratie- en kwelaspecten hier niet meer in de vegetatie en verdere natuurwaarden tot uitdrukking.

PLANNEN

Er zijn plannen om in het gebied 22 woningen te realiseren (zie schets). Hiervoor zal het Hotel Carpe Diem, de naastgelegen woning (nummer 20) afgebroken worden. Het achter het hotel gelegen bosje zal volledig gekapt worden. Naast sloop van de bebouwing en verwijdering van aanwezige groen zal de bodem vergraven worden en zal vegetatie worden verwijderd.

- AANDEZE TEKST ZIJN AANVULGENDE RECHTEN VOORZIEGEN ONTTOEGD. -

 De Nevelhorst Projecten B.V.

Helmuth Welling

Nevelhorstpad 3
0941 BE Dantum
Tel: 0316 - 22 10 69
Fax: 0316 - 205 476
Mob: 06 - 26 795 396
E-mail: h.welling@nevelhorstprojecten.nl
Website: www.nevelhorstprojecten.nl

Klaardebouw -

- 4x HOOGWONING (C4)

- 6x TUSSENWONING (C4)

- 2x HOOGWONING (C5)

- 2x HOOGWONING (C5)

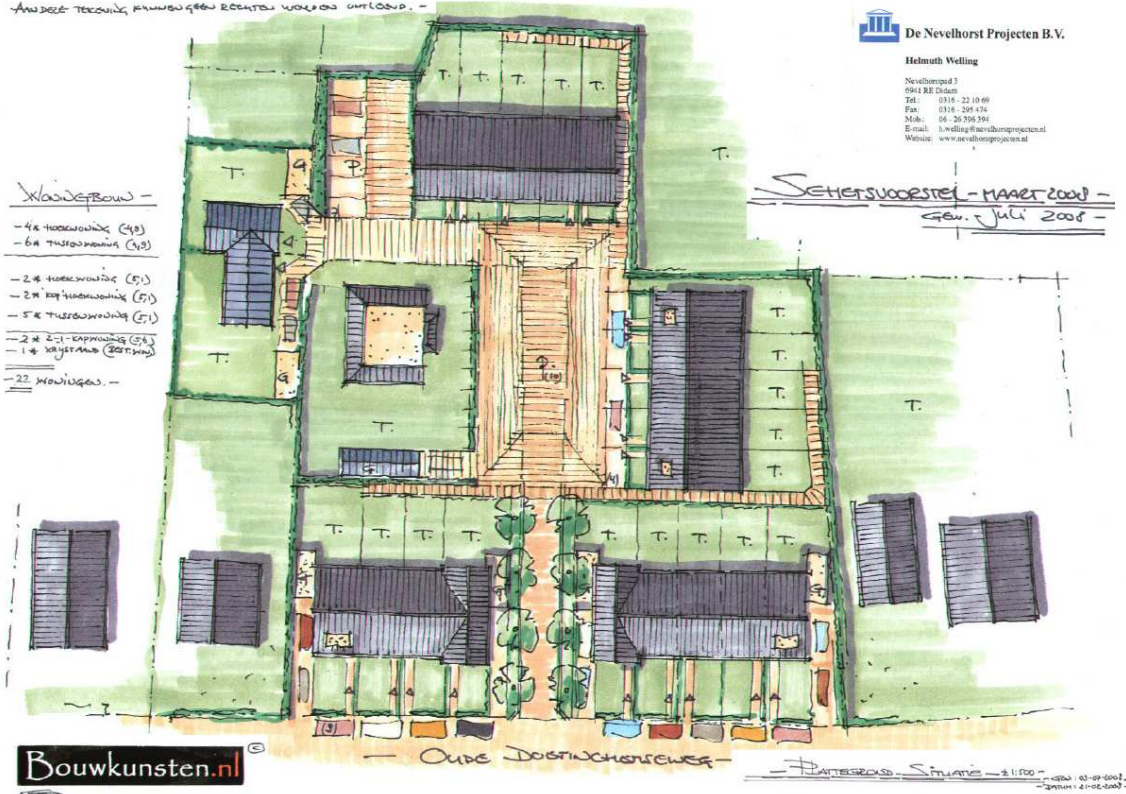
- 5x TUSSENWONING (C5)

- 2x 2-1-KAPWONING (C6)

- 1x VOETPAAD (BETON)

- 22 NOWINGEN -

SCHETSVOORSTEL - MAART 2008 -
Gen. Juli 2008 -

Schetsvoorstel maart 2008

B e s c h e r m d e g e b i e d e n 4.1

Het meest nabijgelegen gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is het beschermde natuurmonument De Zumpe op ongeveer 7 km ten noordoosten van het plangebied. De Provinciale Ecologische Hoofdstructuur ligt dichterbij, namelijk op ongeveer 200 m ten zuiden van het plangebied. Het betreft het gebied rond de Mengelenberg en de Galgenberg. Ook ten westen van Zeddam op ongeveer 850 m ligt een deel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur; het Bergherbos.

INVENTARISATIE

Beschermde gebieden liggen op voldoende afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. De activiteit is op dit punt niet in strijd met de Nota Ruimte en het Streekplan Gelderland 2005.

EFFECTEN

S o o r t e n o n d e r z o e k 4.2

Het plangebied ligt in het kilometerhok¹ 215-434 en in uurhok¹ 40-48 en voor een klein deel in kilometerhok 215-435 en uurhok 40-38. Aangezien dit slechts een zeer klein deel van het plangebied betreft, hebben gegevens van het laatstgenoemde kilometerhok en uurhok geen toegevoegde waarde en zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Figuur 1 geeft een overzicht van het plangebied en de omliggende kilometerhokken.

Voor het soortenonderzoek zijn gegevens gebruikt van Het Natuurloket² (Tabel A). Daarnaast zijn per uurhok waarnemingen verzameld uit de landelijke soortenatlassen voor zoogdieren, vleermuizen en broedvogels.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op die zelfde verdeling.

² Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het Natuurloket bezit zelf geen gegevens. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de organisaties binnen de VOFF.

De verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen zijn afkomstig uit het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. De verspreidingsgegevens van dagvlinders en libellen zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, nachtvlinders en libellen' van EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Enkele verspreidingsgegevens van de hiervoor genoemde bronnen berusten voor een deel op dezelfde waarnemingen. Het verschil tussen deze bronnen ligt in de schaal van weergave en de waarnemingsperiode. De gebruikte gegevens zijn opgenomen in de bijlagen.

De gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet rechtstreeks tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Voor de interpretatie van deze gegevens is ecologische veldkennis noodzakelijk.

Tabel A. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 19 februari 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:215 / Y:434								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaatplanten				1	goed	-	1991-2006	
Mossen					niet onderzocht		1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddestoelen					niet onderzocht		1991-2006	
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006	
Broedvogels					niet onderzocht		1995-2006	
Watervogels		15	10		redelijk	0%	96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006	
Amfibieën	2	0	0	0	matig	51-100%	1992-2006	
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders					niet onderzocht	0	1995-2006	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005	
Libellen					niet onderzocht		1992-2006	
Sprinkhanen					goed		1992-2006	
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006	

*** Legenda**

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

niet van toepassing

VELDWERK

Het plangebied is eind februari 2008 bezocht om een indruk te krijgen van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie paragraaf 6.1).

Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen en de beschikbare gegevens is van bijna alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied. Hoewel het veldbezoek niet in het meest geschikte seizoen is uitgevoerd, kan gezien de aard van het plangebied en de bekende gegevens toch met voldoende zekerheid een oordeel over bijna alle soortgroepen worden gegeven. Van de soortgroep vleermuizen is nog geen compleet beeld ontstaan (zie paragraaf 4.2.2).

Vaatplanten ^{4.2.1}

Het Natuurloket geeft aan dat het betreffende kilometerhok goed is onderzocht op het voorkomen van vaatplanten in de periode 1991-2006. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Derhalve zijn gedetailleerde soortgegevens niet opgevraagd. Gezien de aard van het plangebied geeft het veldbezoek in combinatie met bovenstaande gegevens een voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

Uit de gegevens van Het Natuurloket blijkt dat er één soort van de Rode lijst bekend is uit het kilometerhok. Het plangebied is gecultiveerd en bestaat voornamelijk uit grasland en tuinperken. Aan de noordzijde en aan de zuidzijde van het plangebied ligt een gazon met kort gemaaid gras en aan de oostzijde van het hotel bevindt zich een paardenwei. Hiertussen groeien soorten die goed tegen betreding kunnen zoals madeliefje en witte klaver.

INVENTARISATIE

De noord- en zuidzijde van het plangebied worden begrensd door een haag van coniferen. Er groeien ook coniferen op de grens van het terrein van het hotel en het aangrenzende perceel met de woning (nummer 20). Aan de westzijde liggen de voortuinen van het hotel en het woonhuis met hierin verschillende tuinplanten- en struiken. In dit deel staan onder andere krulhazelaar, bonte dwergmispel en verschillende coniferen waaronder slangenden. In de voortuin van het hotel staan lavendel en struikhei. In de voortuin van het huis zijn onder andere krokus en viooltje te vinden. Aan de zuidzijde staan langs het huis enkele sparren. Ook verspreid op het terrein van het hotels staan verschillende soorten jonge bomen. Er bevindt zich een bosje aan de oostzijde van het hotel. Deze bestaat grotendeels uit jonge grove den. Hier tussen groeit klimop en opslag van hulst

Hulst

Klimop

Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Deze worden gezien de gecultiveerde omstandigheden en de bestaande gegevens in het plangebied ook niet verwacht.

EFFECTEN Door de ontwikkelingen zullen er geen effecten op beschermde soorten of rode lijstsoorten optreden.

Zoogdieren - vleermuizen ^{4.2.2}

GEGEVENS De gegevens zijn afkomstig uit de landelijke vleermuisatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van vleermuissoorten in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1985 tot 1994. Deze gegevens zijn niet erg recent of volledig en weinig gedetailleerd. Zij geven in combinatie met het veldbezoek een beeld van voorkomende soorten, maar een onvoldoende beeld van terreingebruik door vleermuizen.

INVENTARISATIE Uit het uurhok zijn vier soorten bekend (zie bijlage 1). Hieronder zijn zowel boom- als gebouwbewonende soorten. Door hun relatief geringe omvang hebben de bomen in het plangebied geen holtes of spleten die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het af te breken hotel en de woning bieden mogelijk wel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, waarbij vooral de betimmerde rand langs het hotel interessant is voor vleermuizen.

Het plangebied maakt mogelijk een klein deel uit van het foerageergebied van de in het uurhok waargenomen gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis en de niet in het uurhok waargenomen ruige dwergvleermuis. Meervleermuis jaagt boven groot open water en langs oevers van plassen, meren, kanalen, rivieren en vaarten. Voor deze soort is in of nabij het plangebied geen geschikt jachtgebied aanwezig.

EFFECTEN Bij het slopen van het hotel en het huis gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Op 14 mei en 13 juni 2008 is aanvullend onderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid van vleermuizen in de gebouwen vast te stellen. In de notitie 'Vleermuisonderzoek Carpe Diem Zeddum' (zie bijlage I) is het resultaat van dit onderzoek beschreven.

Geconcludeerd wordt dat het niet aannemelijk is dat er in de gebouwen vleermuizen gehuisvest zijn. Tevens is geconstateerd dat de bomen in het plangebied ongeschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten.

Het plangebied blijft na uitvoering van de plannen geschikt jachtgebied voor soorten die in en rond bebouwde kernen foerageren. Daarnaast bieden de nieuwe woningen mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Zoogdieren - overige ^{4.2.3}

De gegevens zijn afkomstig uit de landelijke zoogdierenatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1970 tot 1988. Deze gegevens zijn redelijk verouderd en weinig gedetailleerd, maar lijken volledig. De bekende gegevens geven in combinatie met het veldbezoek toch een voldoende beeld voor deze soortengroep.

GEGEVENS

Uit het uurhok zijn 22 soorten bekend, waaronder één tabel 3-soort (das), twee tabel 2-soorten (eekhoorn en steenmarter) en 16 tabel 1-soorten (zie bijlage 2). De overige drie soorten betreffen onbeschermde soorten. Daarnaast is er een waarneming van bosspitsmuis; hierbij kan het gaan om gewone bosspitsmuis of tweekleurige bosspitsmuis (beide tabel 1). Deze soorten zijn in het veld moeilijk van elkaar te onderscheiden. Gezien de verspreiding van beide soorten in de regio is het mogelijk dat beide soorten in het uurhok zullen voorkomen. Hiermee komt het totaal aantal soorten op 23.

INVENTARISATIE

Het plangebied is door de ligging in de bebouwde kom niet geschikt voor das. In het dennenbosje achter het hotel zijn geen eekhoornnesten aangetroffen. Bovendien is dit bosje vrij klein en ligt het geïsoleerd. De waarnemingen van das en eekhoorn zijn waarschijnlijk gedaan in het eveneens in het uurhok gelegen Bergherbos of het gebied rond de Galgenberg en de Mengelenberg.

Van de in het uurhok waargenomen soorten is het plangebied en dan met name de struik- en kruidlaag in en langs de tuinen en in het bosje, geschikt voor de tabel 1-soorten bosmuis, gewone bosspitsmuis, tweekleurige bosspitsmuis, huisspitsmuis, dwergspitsmuis, veldmuis, rosse woelmuis, konijn en egel. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het jachtgebied van bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter (tabel 2). Het is mogelijk dat bunzing, wezel of steenmarter een verblijfplaats in het plangebied heeft. Steenmarter komt de laatste jaren steeds vaker voor rond bebouwing. De soort heeft onder anderen verblijfplaatsen in gebouwen. Voor overige soorten is er te weinig ruigte, rust of water in het plangebied aanwezig.

Bosmuis

Konijn

EFFECTEN

Tijdens de werkzaamheden zal vegetatie worden verwijderd en terreinden worden vergraven. Daardoor kunnen mogelijk enkele verblijfplaatsen verloren gaan van bosmuis, gewone bosspitsmuis, tweekleurige bosspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis, dwergspitsmuis, rosse woelmuis, konijn, egel, bunzing en wezel. Hierbij kunnen ook enkele exemplaren worden gedood. Het betreft allemaal algemeen voorkomende soorten uit tabel 1, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor bosmuis en veldmuis. Ook gelden zij niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt. Voor de overige soorten uit tabel 1 geldt een vrijstelling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het eventuele verdwijnen van een verblijfplaats van beschermde steenmarter (tabel 2) is hier niet onoverkomelijk, omdat binnen het territorium meerdere verblijfplaatsen zijn. Ook kan in de directe omgeving gemakkelijk een nieuwe verblijfplaats worden gevonden. Het vernietigen van een verblijfplaats moet buiten het voortplantingsseizoen (van maart tot juni) gebeuren. Voordat een gebouw wordt gesloopt, moet ervoor worden gezorgd dat steenmarter uit het gebouw is, om te voorkomen dat het dier wordt gedood. Dit kan gebeuren door de gebouwen eerst van binnen op te ruimen. De sloop moet daarna aan één kant van het gebouw gebeuren, om steenmarter de gelegenheid te geven uit het gebouw te vluchten.

Vogels ^{4.2.4}

GEGEVENS

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok redelijk is onderzocht op het voorkomen van watervogels in de periode 1996/1997-2003/2004. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de landsdekkende broedvogelatlantlas en zijn verzameld in de periode 1998-2000. Deze gegevens zijn verzameld per uurhok. Zij zijn vrij recent en lijken volledig. De gegevens geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld.

INVENTARISATIE

Het Natuurloket geeft aan dat er in het kilometerhok 15 soorten zijn aangetroffen. Uit het uurhok zijn 85 soorten bekend, waaronder 22 soorten van de rode lijst (zie bijlage 3). Hieronder zijn veel soorten van bos- en parkachtig landschap. Deze soorten zullen vooral voorkomen in het nabijgelegen bosgebied het Bergherbos. Het plangebied is niet geschikt voor deze soorten. De rode lijstsoort huismus kan broeden onder de dakpannen van het hotel. Het groen in het plangebied biedt wel broedgelegenheid aan enkele algemene soorten van dorpen en tuinen zoals merel, winterkoning en roodborst.

OVERWINTERENDE VOGELS

Het plangebied heeft geen bijzondere waarde voor wintervogels. In de huidige situatie is het plangebied 's winters interessant voor enkele foera-

gerende zangvogels die in de houtsingels vruchten, zaden of insecten eten. Er komen soorten voor als sijs, vink en mezensoorten.

Bij het uitvoeren van de plannen zal broedgebied voor vogels verdwijnen. De in het plangebied levende soorten komen veel voor rond bebouwing, waardoor door de plannen een beperkt verlies van broedgebied zal optreden. Alle vogels (uitgezonderd exoten) zijn in het broedseizoen beschermd. In de bebouwing, bomen, struiken en ondergroei van het plangebied en omliggend gebied kunnen vogels broeden. Werkzaamheden dienen daarom voor het broedseizoen te starten en continu te worden voortgezet of geheel buiten het broedseizoen plaats te vinden. Als werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Het verwijderen van struiken en bomen zal echter ook in dit laatste geval buiten het broedseizoen moeten gebeuren. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

EFFECTEN

Amfibieën ^{4.2.5}

Het Natuurloket geeft aan dat het kilometerhok matig is onderzocht op het voorkomen van amfibieën in de periode 1992-2006. Er zijn geen onthefingsplichtige soorten aangetroffen; derhalve zijn gedetailleerde soortgegevens niet opgevraagd. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van amfibieën weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1997 tot en met 2006. Deze gegevens zijn recent en lijken volledig. Het veldbezoek geeft in combinatie met deze gegevens een voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

Volgens Het Natuurloket zijn er twee tabel 1-soorten aangetroffen in het kilometerhok. In het uurhok zijn zes soorten waargenomen (zie bijlage 4). Daarnaast is er een waarneming bekend van het groene kikkercomplex. Met het groene kikkercomplex worden drie soorten bedoeld die in het veld moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn, te weten poelkikker (tabel 3), bastaardkikker (tabel 1) en meerkikker (tabel 1). Poelkikker is gebonden aan schoon, voedselarm water. In of rond het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soort. Meerkikker geeft voorkeur aan omvangrijke wateren of directe aansluiting hierop. De vijver in het plangebied is voor deze soorten ongeschikt.

INVENTARISATIE

Naast het groene kikkercomplex zijn er twee tabel 3-soorten waargenomen in het uurhok, namelijk rugstreppad en kamsalamander (tevens Rode lijst). Rugstreppad preferereert kale terreinen zoals zandverstuivingen en opgespoten terreinen. Kamsalamander leeft in kleinschalig landschap met

bossen, heggen en struwelen. Het plangebied voldoet niet aan de eisen van deze soorten.

Het plangebied is wel geschikt voor de in het uurhok aangetroffen tabel 1-soorten bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander. Buiten het voortplantingsseizoen leven deze soorten op het land. Zij overwinteren in greppels, holten en kelders en onder hout, boomwortels of stenen. Deze soorten zullen zich in de vijver kunnen voortplanten.

Bruine kikker

Gewone pad

Kleine watersalamander

EFFECTEN

Bij het uitvoeren van de beoogde plannen wordt begroeiing verwijderd en terreindelen vergraven. Hierbij gaan rust- en overwinteringsplaatsen verloren van gewone pad, bastaardkikker, bruine kikker en kleine watersalamander. Ook kunnen bij de werkzaamheden enkele exemplaren van deze soorten worden gedood. Wanneer de vijver wordt gedempt, zal er voortplantingsbiotoop verloren gaan van genoemde soorten. Het betreft hier algemeen voorkomende soorten uit tabel 1, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Reptielen ^{4.2.6}

GEGEVENS

De gegevens zijn afkomstig van het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van reptielen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1997 tot en met 2006. Er zijn geen waarnemingen bekend. Het veldbezoek geeft echter een voldoende beeld voor dit onderzoek.

INVENTARISATIE

Over het algemeen bestaat het leefgebied van hagedissen en slangen uit ruige vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen, zoals overgangen tussen bos en heide en oude heidevelden. Ringslangen zijn gebonden aan waterrijke gebieden. Het plangebied voldoet niet aan deze eisen en vormt geen geschikt leefgebied voor reptielen.

Door de werkzaamheden zullen geen effecten op reptielen optreden.

EFFECTEN

Vissen 4.2.7

De gegevens zijn afkomstig van het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van vissen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1997 tot en met 2006. Deze gegevens zijn recent maar lijken onvolledig en weinig gedetailleerd. Zij geven in combinatie met het veldbezoek echter een voldoende beeld voor het plangebied.

GEGEVENS

Volgens het waarnemingenoverzicht zijn er twee soorten bekend uit het uurhok, namelijk driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars. De vijver in het plangebied staat niet in verbinding met andere watergangen. Hierdoor is het niet waarschijnlijk dat er naast de uitgezette soorten andere vissen in het plangebied voorkomen.

INVENTARISATIE

Er zullen door de ontwikkelingen geen effecten optreden op beschermde vissen.

EFFECTEN

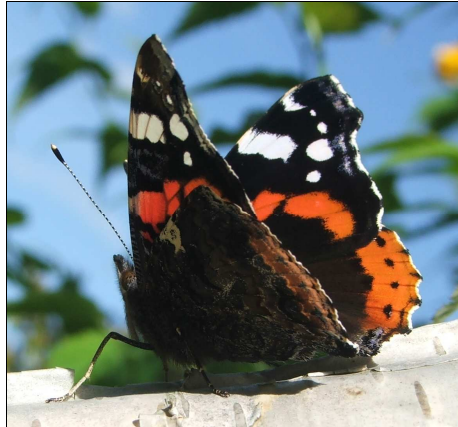
Dagvlinders 4.2.8

De gegevens zijn afkomstig uit het waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van dagvlinders weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1990 tot 2006. Deze gegevens zijn vrij recent en lijken volledig, maar zijn niet gedetailleerd. Het veldbezoek geeft in combinatie met deze gegevens een voldoende beeld voor deze soortengroep.

GEGEVENS

In het uurhok zijn 18 soorten aangetroffen (zie bijlage 5). Hieronder bevinden zich geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst. In het plangebied komen ook geen specifieke vegetaties voor beschermde soorten of rode lijstsoorten voor. Aangezien nectar- en waardplanten van enkele algemene vlindersoorten wel voorkomen, vormt het plangebied wel geschikt leefgebied voor enkele algemene soorten zoals de uit het uurhok bekende atalanta en distelvlinder.

INVENTARISATIE

Atalanta

EFFECTEN Bij de het uitvoeren van de plannen zal vegetatie worden verwijderd. Hierbij gaat biotoop van enkele soorten verloren. De voorkomende soorten zijn algemeen en niet beschermd. Voor een aantal van deze soorten zullen de tuinen bij de geplande woningen ook geschikt leefgebied vormen.

Libellen ^{4.2.9}

GEGEVENS De gegevens zijn afkomstig uit het waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van libellen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1990 tot 2006. Deze gegevens zijn vrij recent, maar niet gedetailleerd. Ze geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld.

INVENTARISATIE Uit het uurhok zijn tien soorten aangetroffen (zie bijlage 6). Hieronder zijn geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst. De vijver in het plangebied vormt geschikt voortplantingswater voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals het in het uurhok aangetroffen lantaarntje. Ook vormt het plangebied mogelijk een klein onderdeel van het jachtgebied van enkele algemene soorten.

EFFECTEN Door de beoogde plannen gaat een klein deel van het voortplantingsgebied en het jachtgebied van enkele algemene libellensoorten verloren. De voorkomende soorten zijn algemeen en niet beschermd. Er worden geen libellensoorten bedreigd door de uitvoering van de plannen.

Overige ongewervelde soorten ^{4.2.10}

De beschermde kevers en mieren zijn niet in het plangebied te verwachten. De beschermde mierensoorten komen voor in zandige bosgebieden. De oude eikenbomen voor vliegend hert zijn afwezig. Gestreepte waterroofkever is een soort van met name groot water in laagveen en poelen. Voorkomen van deze soort in het plangebied is niet waarschijnlijk. Brede geelrandwaterroofkever is een soort van grote, permanent stilstaande wate-

ren. Juchtleerkever en heldenbok worden binnen Nederland als uitgestorven beschouwd. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor rivierkreeft en Bataafse stroommossel. De wijngaardslak is gebonden aan het voorkomen van mergel.

Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Gebiedsbescherming ^{5.1}

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur liggen op voldoende afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. De activiteit is op dit punt niet in strijd met het Streekplan Gelderland 2005.

Deze conclusie moet bij de besluitvorming in het kader van de planologische procedure, wat betreft de Natura 2000-gebieden, worden betrokken.

Soortenbescherming ^{5.2}

Ten aanzien van de soortenbescherming zijn vijf aspecten (van belang in de verdere procedure) in acht genomen:

- nadere inventarisatie;
- niet bedreigde waarden;
- bescherming vogels;
- vrijgestelde soorten;
- ontheffingen.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek bleek dat het te slopen hotel en de woning mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen biedt. Er zal nader onderzoek moeten plaatsvinden naar het gebruik van deze panden door vleermuizen.

NADERE INVENTARISATIE

Steenmarter

Er is geen nader onderzoek naar steenmarter nodig als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- het slopen van het hotel en de woning moet buiten het voortplantingsseizoen (van maart tot juni) gebeuren;
- voordat hotel en de woning worden gesloopt, moet deze van binnen worden opgeruimd;
- de sloop moet vanaf één kant van het pand gebeuren.

Op deze manier wordt de verstoring van de eventuele steenmarter zo klein mogelijk. Indien dit om een bepaalde reden niet mogelijk is, moet nader onderzoek de aan- of afwezigheid van de soort aantonen.

NIET BEDREIGDE WAARDEN

Van de volgende soortengroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden in het plangebied:

- vaatplanten;
- reptielen;
- vissen;
- dagvlinders;
- libellen;
- overige ongewervelde soorten.

BESCHERMING VOGELS

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Er zijn in of in de omgeving van het plangebied geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. Er broedt wel een aantal algemene vogelsoorten in en rond het plangebied. Daarom kan men in dit plangebied ervan uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Het verwijderen van struiken en bomen zal echter ook in dit laatste geval buiten het broedseizoen moeten gebeuren.

Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt. In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding.

VRIJGESTELDE SOORTEN

In het plangebied komen enkele beschermde soorten voor in de groepen amfibieën en zoogdieren die worden verstoord door de werkzaamheden. Deze staan in tabel B. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor verstoring van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

Tabel B. Soorten in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Bastaard kikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>

Uit het aanvullend onderzoek naar vleermuizen en eventueel steenmarter zal blijken of ontheffingen moeten worden aangevraagd en voor welke soorten.

ONTHEFFINGEN

Bij de bouw van woningen kan worden gedacht aan 'vleermuisvriendelijke' bouw, bijvoorbeeld met een toegankelijke (dubbele) spouw of ruimte onder het dak. Door het plaatsen van nestkasten, vleermuisdakpannen en -stenen kunnen extra zomerverblijfplaatsen worden gecreëerd.

AANBEVELINGEN

Bronnen

6

Veldbezoek 6.1

Het gebied is op 20 februari 2008 door mevrouw ing. J. Kamps M.Sc. bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Er zijn hierbij plantensoorten genoteerd, maar verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een half bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 10°C en een matige zuid-zuidwestenwind.

Media 6.2

- www.natuurloket.nl, overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl, informatie over (verspreiding) van herpetofauna.

Literatuur 6.3

- Grote Historische Atlas van Nederland, 3 Oost-Nederland 1830-1855. Wolters-Noordhoff bv Groningen 1990.
- Stichting voor bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 40 Oost Arnhem, Wageningen 1981.
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten 2005.
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.
- Dijkstra, V. 1997. Belangrijkste zoogdiergebieden in Nederland; mededeling 37 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.

- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap: Over hun ecologie, gedrag en verspreiding, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs en Provincie Noord-Holland, Haarlem 1995.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera, Hesperioidea, Papilionoidea). - Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) - Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, Nachtvinders en libellen', EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) - Nederlandse fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

B i j l a g e n

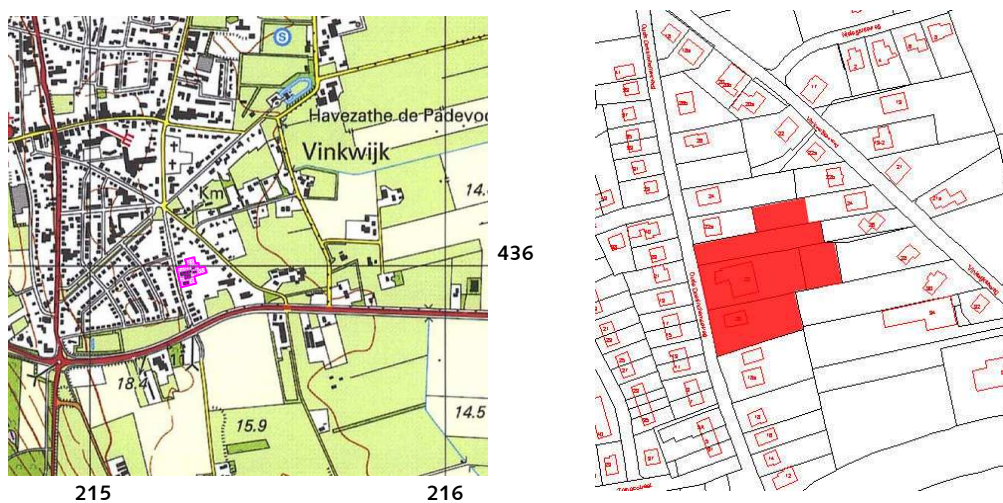
Bijlage 1

Gemeente Montferland
Notitie vleermuizenonderzoek Carpe Diem te
Zeddam

Inleiding

Er zijn plannen om Hotel Carpe Diem en de naastgelegen woning (nummer 20) (plangebied, figuur 1) aan de Oude Doetinchemseweg te Zeddam te slopen en te vervangen door 22 woningen. In het kader van de procedure ex artikel 19, lid 2 WRO is hiervoor in april 2008 een natuurwaardenonderzoek uitgevoerd (BügelHajema Adviseurs, 2008). Hierin is geconcludeerd dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van zwaar beschermde vleermuizen in de te slopen gebouwen niet kan worden uitgesloten. Alvorens tot de sloop van de gebouwen kan worden overgegaan, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen dan ook noodzakelijk.

Deze notitie dient als aanvulling op het eerder uitgevoerde natuurwaardenonderzoek te worden gelezen. In deze notitie is de opzet van de vleermuizeninventarisatie beschreven, alsmede de uitkomsten van het onderzoek.

Figuur 1. Plangebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen) met daarnaast een vergroting van het gebied (rood omlijnt) op de kadastrale kaart

Inventarisatie en materiaal

Het avondbezoek is op 14 mei 2008 uitgevoerd door de heer drs. M. van Dinther. Op 13 juni 2008 is door de heer drs. M. van Dinther een ochtendbezoek aan het plangebied gebracht. In navolgende tabel staan gedetailleerde gegevens van beide onderzoeken. Tijdens beide onderzoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor vleermuizen. Gedurende het ochtendbezoek begon het om 04.55 uur zacht te regenen. Gezien de

waarnemingen tijdens het ochtendbezoek heeft dit geen noemenswaardige invloed op het onderzoek gehad. Het was geschikt weer om het gedrag van vleermuizen rond hun verblijfplaats waar te nemen.

Op 14 mei 2008 is voor aanvang van de inventarisatie het gebouw nogmaals op invliegopeningen en sporen (fecaliën) van vleermuizen geïnspecteerd. Tijdens het natuurwaardenonderzoek was reeds geconstateerd dat de bomen aan de oostzijde van het hotel niet geschikt waren voor vleermuizenverblijfplaatsen.

De inventarisaties zijn uitgevoerd met behulp van een ultrasoondetector (batdetector) Petterson D1000x (heterodyn, tijdverlengen en frequentiedeling). De gemaakte opnamen van de vleermuizengeluiden zijn geanalyseerd met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b en met zekerheid op soort gebracht.

Datum	Zonsopgang/-ondergang	Start	Einde	Temperatuur	Wind	Bijzonderheden
14 mei 2008	21.26 uur	20.50 uur	23.00 uur	20 °C-19 °C	ONO 2-3	Bewolkt
13 juni 2008	05.20 uur	03.40 uur	05.30 uur	10 °C-11 °C	W 3	Bewolkt

Waarnemingen

Tijdens de inspectie van beide gebouwen zijn bij mogelijke invliegopeningen geen sporen van vleermuizen aangetroffen. De meeste geschikte invliegopeningen hadden daarnaast oud en dik spinnenrag voor de opening, wat niet duidt op gebruik door vleermuizen.

Tijdens het avondbezoek werd om 21.35 uur de eerste vleermuis waargenomen. Dit was een rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), die hoog over het plangebied vloog. Deze heeft echter geen binding met het plangebied. Om 21.55 uur was de eerste waarneming in het plangebied. Het betrof twee individuen laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), die komend vanuit het westen, ten oosten van de woning (nummer 20) naar het oosten wegvlogen. Om 21.56 uur werden twee individuen gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) foeragerend waargenomen boven de paardenweide in het meest zuidoostelijke deel van het plangebied. Deze dwergvleermuizen foerageerden tot 22.10 uur afwisselend boven de paardenweides in de oostzijde van het plangebied. Hierbij werd met enige regelmaat ook in de nabijheid van de woning (nummer 20) gefoerageerd. Tussen 22.15 uur en 22.20 uur foerageerde een gewone dwergvleermuis korte tijd rond de bomen ten oosten van het hotel. De laatste waarneming betrof om 22.41 uur een gewone dwergvleermuis, die langs de weg van noord naar zuid vloog.

Gedurende de ochtend van 13 juni 2008 zijn alleen de gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. De eerste waarneming (04.28 uur) betrof wederom twee exemplaren gewone dwergvleermuis, die foerageerden boven de paardenweide in het meest zuidoostelijke deel van het

plangebied, maar ook boven de daar gelegen tuinen. Deze tuinen maken overigens geen onderdeel uit van het plangebied. Om 04.30 uur foera-geerde een gewone dwergvleermuis korte tijd ten oosten van de bomen en boven de paardenweide achter het hotel. Deze vleermuis verdween richting de tuinen ten noorden van het plangebied. De twee gewone dwergvleermuizen werden vanaf 04.35 uur niet meer waargenomen. Om 04.40 uur vlogen twee laatvliegers van zuid naar noord over het plangebied. Deze leken de Oude Doetichemseweg te volgen. Om 04.41 uur vloog een gewone dwergvleermuis ten oosten van de woning (nummer 20) en stak in westelijke richting de Oude Doetichemseweg over. Deze werd gevolgd door een tweede gewone dwergvleermuis, welke zichtbaar tussen twee woningen aan de overzijde van de weg door vloog. Hierna werden geen vleermuizen meer in en rond het plangebied waargenomen.

Interpretatie

De tijdens het eerste avondbezoek waargenomen gewone dwergvleer-muizen waren ten opzichte van zonsondergang (30 minuten) redelijk vroeg aanwezig in het plangebied. Het is niet aannemelijk, dat deze uit het plangebied zijn gekomen, maar wel uit de directe omgeving hiervan. Tij-dens de avond zijn geen waarnemingen nabij het hotel gedaan, echter de naastgelegen woning (Oude Doetichemseweg 20) kon niet worden uitgesloten als verblijfplaats. De twee waargenomen laatvliegers vlogen in een rechte lijn over het plangebied en lijken geen binding te hebben met het plangebied.

Tijdens het ochtendbezoek zijn voor zonsopgang wederom gewone dwergvleermuizen waargenomen, die foerageerden in het plangebied. Er zijn echter geen vleermuizen waargenomen, die op de gebouwen (hotel én woonhuis) aanvlogen of nabij de gebouwen zwermgedrag vertoonden. Daarnaast zijn er enkele waarnemingen van vleermuizen die het plangebied verlieten, waarschijnlijk om naar hun verblijfplaatsen elders te gaan.

Conclusie

Gezien de waarnemingen tijdens beide veldbezoeken is het niet aanne-melijk dat er op dit moment verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing van het plangebied. Daarnaast zijn tijdens de inspectie van de gebouwen geen sporen van vleermuizen aangetroffen. De eventue-el te kappen bomen aan de oostzijde van het plangebied zijn ongeschikt als verblijfplaats van vleermuizen. Bovendien zijn ook geen boombewo-nende soorten vleermuizen aangetroffen in en rond het plangebied. Gedu-rende dit onderzoek zijn relatief weinig waarnemingen van vleermuizen in en nabij het plangebied gedaan. Daarom is het niet aannemelijk, dat de gebouwen een functie als verblijfplaats in een andere periode in het jaar zullen hebben. Bij de sloop van de gebouwen en de eventuele kap van deze bomen zullen waarschijnlijk geen verblijfplaatsen verloren gaan. Het plangebied wordt door gewone dwergvleermuis wel gebruikt om in te

foerageren. Door de sloop van de gebouwen en de realisatie van de woningen op deze locatie zal het foerageergebied veranderen. Vleermuizen zullen hier in de toekomst echter ook kunnen blijven foerageren. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat in de nieuwe woningen weer geschikte verblijfplaatsen ontstaan. Bij de bouw van de woningen zouden vleermuisvoorzieningen kunnen worden aangebracht zoals restruimten, vleermuisstenen en/of vleermuisdakpannen.

Literatuur

- BügelHajema Adviseurs, Advies Natuurwaarden Carpe Diem Zeddam, projectnummer 151.13.50.00.00, Assen 2008.
- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem 1995.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Lina, P.H.C., Gids van de vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische eilanden; met specifieke informatie over de vleermuizen in Nederland en België. Tirion Uitgevers BV, Baarn 2001.

Assen, 25 juni 2008

C o l o f o n

Opdrachtgever

De Nevelhorst Projecten B.V. te
Didam

Contactpersoon

De heer H. Welling

Rapport

BügelHajema Adviseurs
Mevrouw J. Kamps

Fotografie

BügelHajema Adviseurs

Projectleiding

BügelHajema Adviseurs
De heer drs. H.J. Veldhuis

Projectnummer

151.13.50.00.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Utrechtseweg 7
Postbus 2153
3800 CD Amersfoort
Telefoon: (033) 465 65 45
Telefax: (033) 461 14 11
E-mail:
amersfoort@bugelhajema.nl
www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort